

Debat op de Dag van de Leerplicht

sfeerverslag

Meeting Point

Het debat vindt plaats in de voormalige kantine van het Nova College Amsterdam in een zijvleugel van het gebouw. Een anders zeer kale ruimte is mooi aangekleed. De logistieke organisatie is in handen van het *Meeting Point*, een leerwerkbedrijf dat onder andere congressen organiseert. Een 10-tal jongens en meisjes van het Nova College Amsterdam werkt voor dit leerwerkbedrijf en ontvangt ons met open armen. De docent is bij binnenkomst nog niet aanwezig, maar de organisatie loopt gesmeerd. De leerlingen stappen op ons af, maken zich zorgen om de aankleding, de zaalopstelling, de garderobe en het geluid. Op enkele details na denken ze aan alles. Wat opvalt is dat deze leerlingen zich zeer bewust zijn van hun verantwoordelijkheid en niet schuwen die ook op zich te nemen. Ze zijn zelfverzekerd en benaderen ons professioneel.

Een rumoerig debat

Vanaf half twee komen de leerlingen in groepjes binnen. Ze nemen vrijwillig deel aan het debat. Sommigen hebben vrij gekregen van een normaal lesuur, anderen hebben een tussenuur en willen wel eens zien wat hier gebeurt. Rond kwart voor twee blijft het aantal deelnemers op zo'n dertig hangen. Er worden nog wat extra docenten en leerlingen opgeroepen om te komen. Rond kwart over twee zitten er circa zestig leerlingen klaar in de kantine. De voorste stoelen blijven onbezet. De leerlingen zoeken elkaars gezelschap op de achterste rijen. Vooraan staan wel enkele fotografen, waar sommige leerlingen nogal onrustig van worden.

De leerlingen die in een forum zitting zouden nemen als ervaringsdeskundige en hier tijdens een voorgesprek op zijn voorbereid, zijn om onbekende reden niet aanwezig. Van de geplande debatopzet, gebaseerd op het televisieprogramma *Random Tien*, komt daardoor weinig terecht.

Pieter Hilhorst opent het debat, vertelt dat de minister vindt dat ze voortaan tot en met 18 jaar naar school moeten en vraagt of ze school leuk vinden. Er wordt hard lachen. Natuurlijk is naar school gaan niet leuk. Vrijdag is de leukste dag, want dan wordt het weekend. Twee professionele rappers, Bijloe en MDG, geven met hun speciaal geschreven rap over de leerplicht een aftrap voor de discussie met de zaal. De leerlingen luisteren, maar het enthousiasme over het optreden is matig. De rap is nep, vinden sommigen. Waarom dat zo is, wordt niet duidelijk. Waarschijnlijk voelen ze haarfijn aan dat de rappers niet

één van hen zijn, dus is het ongeloofwaardig wat ze zeggen over school en leren.

Het debat verloopt moeizaam. De sfeer is lacherig. Performers onder de leerlingen nemen een loopje met de debatvoorzitter en krijgen hiervoor applaus van de rest. Pieter Hilhorst probeert gedragsregels af te spreken/dwingen bij de leerlingen. Als je wat wilt zeggen, ga je staan. Dan kom ik naar je toe. Anders hou je je mond. Slechts een enkeling gehoorzaamt en gaat ook daadwerkelijk staan. Het merendeel blijft achteroverhangen en durft niets te zeggen voor de microfoon. Leerlingen die van Pieter Hilhorst het woord krijgen, houden spontaan hun mond, terwijl aan de overkant van de zaal luidkeels commentaar wordt gegeven. Er zijn, tegen de afspraken in, maar een paar docenten. Die grijpen niet in wanneer de situatie daar om vraagt. De leerlingen zijn onder deze omstandigheden niet in staat de verantwoordelijkheid voor een goed inhoudelijk debat op zich te nemen. Wat opvalt is dat alleen een aantal meisjes bereid is een serieus inhoudelijk debat te voeren. Helaas vinden zij geen gehoor bij de rest van de leerlingen.

Veel leerlingen ervaren de microfoon als bedreigend en durven weinig te zeggen

Verlenging van de leerplicht

Een opvallend moment in het debat is wanneer Pieter Hilhorst de leerlingen vraagt wat zij vinden van de leerplichtverlenging van 16 naar 18 jaar. De vraag levert geen oorverdovend boegeroep op, maar eerder een instemmende stilte. Een meisje roept dat pubers streng moeten worden aangepakt, omdat ze nog niet weten wat goed voor hen is. Een jongen voegt daaraan toe dat als je

iets wilt bereiken, je er ook iets voor moet doen. Anders ga je maar op straat lummelen. En je vrienden gaan echt niet later voor je zorgen. Slechts een enkeling zegt dat dwang niet de manier is aangezien dat alleen maar averechts werkt.

Rappen

De spanningsboog van de leerlingen is kort. Rond drie uur loopt een deel van hen de zaal weer uit. Onduidelijk is of ze zich vervelen of dat ze op weg zijn naar een andere les. Pieter Hilhorst rond het debat af en vraagt de leerlingen aan de slag te gaan met het schrijven van een rap over de onderwerpen die tijdens het debat ter sprake zijn gekomen. De sfeer in de zaal slaat totaal om. De leerlingen gunnen zichzelf geen pauze en gaan direct aan de slag met de rap. Sommigen in groepjes, anderen alleen. Alle onverschilligheid is opeens verdwenen en men schrijft er lustig op los. De rappers Bijloe en MDG lopen rond om waar nodig de leerlingen te helpen, maar veel hoeven ze niet te doen. De teksten komen vanzelf.

De grootste braneschoppers van voor de pauze mogen als eerste optreden. Ze opereren als groep, kijken naar elkaar en geven elkaar de beurt. Een onuitgesproken groepsorde heerst. Toegegeven, de tekst slaat slechts gedeeltelijk op de leerplicht en het optreden ontaart al snel in een battle waarbij de leerlingen elkaar tekstueel met de grond gelijk proberen te maken. Na afloop verdwijnen ze direct. Ze hebben hun ding gedaan en hebben weinig belangstelling meer voor de optredens van de andere leerlingen. Ook hier doet het gebrek aan aanwezige leerkrachten zich gelden. Mooi is het moment waarop een verlegen meisje op het podium wordt gedaagd. Zij heeft zich in tegenstelling tot de anderen wel aan de opdracht gehouden. Ze heeft een ritmische rap geschreven over de leerplicht, maar durft het niet op te voeren. Ze laat zich overhalen en rapt uiteindelijk vol overgave op het podium. Ze wordt niet uitgelachen door de medeleerlingen, maar dwingt eerder respect af. Ze krijgt applaus.

Als laatste is een meer serieuze jongen aan de beurt. Ook hij heeft zich aan de opdracht gehouden en rapt over de leerplicht. Hij vindt het spannend en het afbreukrisico lijkt groot. Na enige coupletten wordt hij ondersteund door een andere, populaire leerling, waarna ook hij applaus krijgt.

Een extra bijeenkomst

Een tweede kans

Laten we eerlijk zijn, het debat op de Dag van de Leerplicht heeft niet opgeleverd wat we ervan verwacht hadden. Daarom vindt op donderdag 30 maart een nieuwe bijeenkomst op het Nova College Amsterdam plaats. Het doel hiervan is niet alleen meer te weten te komen over wat de leerlingen vinden van een verlenging van de leerplicht, maar ook hen de mogelijkheid te bieden aanbevelingen te doen voor de verbetering van het onderwijs die leiden tot een lagere schooluitval.

Veilige debatomgeving

Het debat vindt in het Meeting Point plaats. Het Meeting Point is in tegenstelling tot de voormalige kantine geen 'neutrale' ruimte, maar het domein van Malti Sardjoemissier, een docente die dit leerwerkbedrijf leidt. Om het debat 'handelbaar' te maken is gekozen voor een veel kleinere groep leerlingen. Malti Sardjoemissier heeft samen met Celestine Wintgens, docente maatschappijleer op het Nova College Amsterdam, ruim 20 leerlingen benaderd. Er is gekozen voor een aantal leden van de debatclub van het Nova College Amsterdam, die ervaring heeft met debatten, en leerlingen die op basis van eigen ervaringen een interessante bijdrage zouden kunnen leveren aan het debat. De leerlingen hebben zich kunnen voorbereiden op het debat met behulp van materiaal van Het Portaal. In plaats van een theateropstelling zitten de leerlingen aan een grote tafel, zodat er geen microfoon nodig is en ze elkaar kunnen aankijken. Er zijn geen personen van buitenaf voor de bijeenkomst uitgenodigd zodat de leerlingen vrijuit kunnen praten.

Inhoudelijk debat

Donderdagmiddag 30 maart zitten er 24 leerlingen in het Meeting Point klaar. Evenals bij het debat op de Dag van de Leerplicht is de medewerking van de leerlingen van Meeting Point zeer professioneel. Het debat start met een korte inleidende presentatie door Daan Nieber, debatprogrammeur bij Het Portaal, over het thema en het doel van het debat (Waar gaan we het over hebben en wat willen we van jullie weten?). Ook wordt er een aantal duidelijke afspraken met de leerlingen gemaakt om het debat ordelijk te laten verlopen. Daarna introduceert Ronald van der Heijden, eveneens debatprogrammeur bij Het Portaal, een vijftal stellingen. Vervolgens krijgen de leerlingen de mogelijkheid om door middel van rode en groene stickers aan te geven met welke stellingen ze het eens of oneens zijn. De leerlingen slaan enthousiast aan het plakken en binnen een mum van tijd zijn de stellingen bedekt met stickers.

Bij het tweede debat laten de leerlingen met groene en rode stickers zien met welke stellingen ze het eens en oneens zijn

Wat opvalt is dat de leerlingen in tegenstelling tot het debat op de Dag van de Leerplicht nu wel bereid zijn te luisteren naar de debatleiders en naar elkaar. Het is af en toe rumoerig, maar dat wordt voornamelijk veroorzaakt door het enthousiasme en de felheid waarmee gediscussieerd wordt. De debatleiders hebben meerdere malen moeite om een discussie af te sluiten. De stellingen worden stuk voor stuk behandeld waardoor de discussie gestructureerd wordt gevoerd.

Het debat levert een aantal interessante opmerkingen op (zie inhoudelijk verslag). De leerlingen zijn erg tevreden over het Nieuwe Leren, een leersysteem waarbij gebruik wordt gemaakt van praktijkopdrachten die vaak in groepen moeten worden uitgevoerd. De verantwoordelijkheid die je bij dit soort opdrachten krijgt, motiveert en stimuleert en dat is fijn. Daarnaast zijn de leerlingen eerlijk genoeg om toe te geven dat ze niet teveel vrijheid moeten krijgen omdat dit onherroepelijk tot misbruik leidt. Er moeten daarom genoeg leraren zijn die leerlingen kunnen begeleiden en sturen daar waar nodig.

De meest in het oog springende opmerking wordt gemaakt wanneer gesproken wordt over de voorgenomen verlenging van de leerplicht tot de 18e verjaardag. Aangezien het niet gaat om het (verplicht) naar school gaan tot een bepaalde leeftijd, maar om het afmaken van die school stelt een leerling voor de leerplicht om te zetten in een diplomaplicht. Een diploma is een noodzaak, dus stel het behalen ervan verplicht. Alle aanwezige leerlingen blijken het hiermee eens te zijn.

Er wordt verder over uiteenlopende onderwerpen gesproken. De leerlingen hebben genoeg van het slechte imago van het VMBO. "Wij willen ook een kans krijgen, een eerste en een tweede", wordt er gezegd. Een meisje heeft de lachers op haar hand wanneer ze pleit voor meer autochtonen op haar school, zodat ze kunnen zien "dat er ook domme Nederlanders zijn".

Weinig verwachtingen

De spanningsboog blijkt veel langer dan verwacht. Na anderhalf uur (!) worden de leerlingen pas rumoeriger en is het hoog tijd om het debat af te sluiten. De leerlingen zijn over het algemeen enthousiast over het debat, maar twijfelen aan het nut ervan. Ze zijn bang dat er weinig met hun opmerkingen en aanbevelingen wordt gedaan.

Rappen over de leerplicht

De voorbereiding

Aangezien de meeste raps die tijdens het debat op de Dag van de Leerplicht zijn geschreven niet over de behandelde onderwerpen gaan, wordt besloten een aparte bijeenkomst te organiseren met een aantal leerlingen om een nieuwe rap te schrijven. Deze rap wordt opgenomen in een professionele studio. Ook wordt er een videoclip bij gemaakt. De zes leerlingen die tijdens het debat op de Dag van de Leerplicht het meest fanatiek hebben staan mogen meedoen. Rapper Bijloe gaat mee om de leerlingen te begeleiden.

Wanneer we vrijdagochtend 24 maart bij het Meeting Point binnenstappen zijn de zes leerlingen al druk bezig. De meeste hebben hun rap voorbereid. In tegenstelling tot het debat op de Dag van de Leerplicht houden ze zich nu wel aan het thema. Onder leiding van Bijan wordt er heftig geschreven aan raps over de leerplicht en de verlenging ervan en het belang van een diploma. Vervolgens wordt er op de beat geoefend en gaan de rapsterren in spé op de foto. Ze krijgen allemaal de opdracht mee om hun rap goed te oefenen.

Onder leiding van rapper Bijloe wordt hard gewerkt aan de leerplichtrap

De opnames

Om de leerlingen enthousiast te houden voor de opnames en om eenheid in de clip te brengen, hebben we voor iedereen een mooie trui met capuchon gekocht. Op de rug staat ieders artiestennaam gedrukt: de zes leerlingen zijn nu voor een dag 'Lil Saint', 'Killer Kevin', 'Oif', 'Crazy Saint', 'Mayronr' en 'Lady D.'.

We spreken met ze af op school en gaan dan gezamenlijk naar de opnamestudio. Ze zijn erg onder de indruk van de professionele aanpak. We hebben een fotocompilatie van hen gemaakt als rapgroep en ze beginnen direct te fantaseren over een naam voor hen als groep. Uiteindelijk gaan de meeste stemmen naar de bandnaam *Street Soldiers* en de titel "Je eigen weg".

Als volleerde artiesten gaan de leerlingen in de studio aan de slag

Als de opnames beginnen, gaan ze keihard aan de slag en blijven urenlang geconcentreerd. Bijloe en MDG hebben de muziek sterker gemaakt en als we het eindresultaat terughoren zijn de leerlingen enorm trots op zichzelf en op elkaar. Het is dan ook een mooie rap geworden met goede teksten. We hebben al veel opnames voor de clip gemaakt in de studio en gaan nog met hen naar het plein bij het Nova College Amsterdam voor de laatste opnames. De spanning is er voor hen vanaf en ze laten zich nog even helemaal gaan voor de camera. En dan is de concentratie op. Heel tevreden sluiten we de dag af.

Het enthousiasme is groot wanneer de leerlingen voor het eerst het resultaat van een dag hard werken in de studio horen

Aanbieden aan minister en staatssecretaris

De voorbereiding

Op 24 april is het dan zover. Tijdens een werkbezoek van minister Maria van der Hoeven en staatssecretaris Mark Rutte van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap aan een dependance van het ROC West-Brabant in Roosendaal krijgen zes leerlingen van het Nova College Amsterdam, waaronder een van de rappers, de mogelijkheid de resultaten van de twee debatten en de videoclip aan de minister en staatssecretaris aan te bieden. De resultaten van de debatten zijn verwerkt in een 10-puntenplan waar een poster van is gemaakt.

Omstreeks 13.00 uur arriveren de minister en staatssecretaris in de aula van het ROC in Roosendaal, gevolgd door een grote groep leerlingen, hoogwaardigheidsbekleders en pers. De leerlingen van het Nova College Amsterdam worden een beetje zenuwachtig van de hoeveelheid bekijks die zij trekken, maar laten zich er niet van weerhouden hun boodschap helder en duidelijk over te brengen. Elke aanbeveling wordt door een leerling toegelicht. Sterk is dat de leerlingen vanuit hun eigen belevingswereld blijven praten wat ten goede komt aan de kracht van hun boodschap. Dat ze het uitvoerig hebben voorbereid is goed te merken. Een haperende microfoon blijkt hen niet van de wijs te kunnen brengen. Er wordt enthousiast gereageerd op de aanbevelingen. De

minister en staatssecretaris zijn onder de indruk en geven aan hen zeer serieus te nemen.

Elke aanbeveling wordt door een leerling toegelicht

Na alle 10 aanbevelingen te hebben toegelicht is het tijd om te gaan kijken naar de videoclip van de *Street Soldiers*. De minister en staatssecretaris vinden het een prachtig nummer. "Een goede boodschap en zeer professioneel uitgevoerd", aldus de minister. Hierna worden twee ingelijste exemplaren van de poster en twee DVD's met daarop de videoclip onder het toezien van de landelijke pers aan de minister en staatssecretaris overhandigd. De minister maakt van het moment gebruik om verder in te gaan op de leerplichtverlenging tot 18 jaar, waar de leerlingen van het Nova College Amsterdam zich positief over hebben uitgesproken. Deze verlenging moet er voor zorgen dat meer jongeren een startkwalificatie halen. Hierna wordt nog even verder gepraat met een aantal leerlingen over het 10-puntenplan en de rap.

Minister Maria van der Hoeven reageert enthousiast op het 10-puntenplan

Er is veel pers aanwezig bij dit werkbezoek. Het NOS-journaal verwerkt de videoclip in een item over het werkbezoek dat tijdens het journaal van 18.00 en 20.00 uur wordt uitgezonden. De videoclip wordt diezelfde dag ook op verschillende (jongeren)websites geplaatst, waaronder

www.funx.nl en www.nosheadlines.nl. Ook muzikzender The Box is geïnteresseerd in de videoclip.

Wanneer rond 14.00 uur het 'circus' het ROC in Roosendaal weer heeft verlaten, blijven de leerlingen van het Nova College nog even napraten over het project. Ze hebben het allemaal erg leuk en interessant gevonden. De volgende keer moeten de minister en staatssecretaris maar op het Nova College Amsterdam langskomen om verder te praten over wat er nog allemaal gedaan kan worden om voortijdig schoolverlaten tegen te gaan, aldus een aantal leerlingen. En hopelijk wordt er wat gedaan met de aanbevelingen, want daar staan de leerlingen vierkant achter.

Het 10-puntenplan is verwerkt in een poster.

Geachte minister en staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Wij, leerlingen van het Nova College Amsterdam, vinden dat u met de voorgenomen leerplichtverlenging tot 18 jaar op de goede weg bent met de bestrijding van voortijdig schoolverlaten. Wij stellen ter ondersteuning daarvan nog een aantal aanvullende maatregelen voor:

1. Geef ons een diplomaplicht

Het gaat er niet om dat je naar school gaat tot een bepaalde leeftijd, zoals de leerplicht voorschrijft, maar dat je je school ook afmaakt. Een diploma is een noodzaak, dus stel het behalen ervan verplicht!

2. Geef ons meer beroepsaansluitend praktijkonderwijs

Uit een boek leren is saai en sluit niet goed aan op de werkelijkheid. Juist door praktijkonderwijs leren we datgene wat we nodig hebben voor een baan.

3. Geef ons verantwoordelijkheid

Het is fijn om verantwoordelijkheid te krijgen. We willen niet meer behandeld worden als een kind maar als een gelijke waarmee je afspraken kunt maken, zoals bij het Nieuwe Leren het geval is. Verantwoordelijkheid motiveert en stimuleert.

4. Geef ons zowel groeps- als individuele opdrachten

Werken doe je meestal niet alleen, maar met anderen. Het is dan ook belangrijk dat we op school leren samenwerken. Naast groepswerk moeten er ook individuele opdrachten zijn zodat je zelf kunt presteren.

5. Geef ons niet teveel vrijheid

Teveel vrijheid leidt vaak tot misbruik. Er moeten voldoende docenten zijn om toezicht te houden en ons te begeleiden. De leraar voor de klas mag niet verdwijnen.

6. Geef ons kleine klassen

Hoe groter de klas, hoe lastiger het is om je te concentreren, en hoe minder aandacht de docent aan je kan besteden. Kleinere klassen betekent betere begeleiding, een betere leeromgeving en dus betere resultaten.

7. Geef ons een school die leeft

Een school mag geen leerfabriek zijn. Naast goed onderwijs moet je op school uitgedaagd worden door verschillende activiteiten, zoals sportwedstrijden. Ook moet je initiatieven kunnen nemen, zoals het opvrolijken van de kantine.

8. Geef ons betaalbare boeken

Om te voorkomen dat leerlingen door de kosten van schoolboeken gedwongen worden met school te stoppen zou je die boeken moeten kunnen lenen. Je hoeft ze dan pas te betalen als je ze kapot maakt.

9. Geef ons rolmodellen

Op school weet je vaak nog niet goed hoe je werkende toekomst er uitziet. Voorlichting van bedrijven op school en bedrijfsbezoeken motiveren ons een diploma te halen.

10. Geef ons gemengde scholen

Op school moet je niet alleen van docenten leren, maar ook van elkaar. De school moet een goede afspiegeling zijn van de maatschappij. Alleen dan lever je jongeren af die klaar zijn voor een baan of vervolgopleiding én voor de maatschappij.